

Zelena orodja za svetlo prihodnost

GFUTURE – 101182760

**Co-funded by
the European Union**

**Priročnik za zeleno izobraževanje in športne
metodologije za otroke s primanjkljaji na posameznih
področjih učenja med 6–13 letom starosti**

Financirano s strani Evropske unije. Izražena stališča in mnenja so zgolj stališča in mnenja avtorja(-ev) in ni nujno, da odražajo stališča in mnenja Evropske unije ali Evropske izvajalske agencije za izobraževanje in kulturo (EACEA). Zanje ne moreta biti odgovorna niti Evropska unija niti EACEA.

Vsebina

Uvod	3
Razumeti učence	3
Zeleno-športna pedagogika (pregled)	4
Metodološke smernice	4
Integrirana aktivnost	5
Prenos učenja v naravo in načrtovanje	9
Orodja za vključevanje	10
Zaključek in viri	11
Priloge	11
Predloga dejavnosti: »Eko-matematični ristanc«	12
Dnevni načrt za učenje v naravi	13
Preverjalna lista za oceno vključujočega sodelovanja	14
Primeri iz partnerskih držav.....	15–48

Uvod

Namen priročnika

Ta priročnik je zasnovan z namenom predstavitve praktičnih metod, ki združujejo zeleno izobraževanje in športne dejavnosti kot vključujoča orodja za osnovnošolsko izobraževanje. Posebna pozornost je namenjena otrokom z učnimi težavami, saj spodbuja njihovo vključenost, kognitivni razvoj ter socialno-čustveno rast.

Ciljna skupina:

- učitelji v osnovnih šolah,
- učitelji oziroma trenerji športne vzgoje,
- prostovoljci v skupnostnih/izobraževalnih projektih,
- starši in skrbniki.

Temeljna načela

- **Vključenost:** Vsak otrok, ne glede na sposobnosti, lahko ima korist od športa in učenja v naravi.
- **Povezovanje:** Športne dejavnosti in dejavnosti na prostem so povezane z učnimi predmeti.
- **Trajnost:** Učenje v naravi in okoljska vzgoja spodbujata okoljsko ozaveščenost.
- **Celostni razvoj:** Poudarek je na telesnem, kognitivnem, socialnem in čustvenem razvoju.

Razumeti učence

Poudarek na učnih težavah

Učne težave (UT) kot so disleksija, ADHD in diskalkulija, vplivajo na način, kako otroci obdelujejo informacije. Ta priročnik spodbuja metode, ki so:

- veččutne (multisenzorne),
- temelječe na gibanju,
- ponavljajoče in strukturirane,
- čustveno podpirne.

Zakaj šport in učenje na prostem?

- Izboljšujeta izvršilne funkcije in motorično koordinacijo.
- Povečujeta zmožnost osredotočanja in uravnavanja vedenja.
- Krepi socialne veščine skozi sodelovalno igro.
- Omogočata konkretne učne izkušnje v resničnih življenjskih situacijah.

Zeleno-športna pedagogika

Kaj je pedagogika zelenega športa?

Gre za interdisciplinarni pristop, ki združuje telesno dejavnost, okoljsko vzgojo in akademsko učenje, izvajano na prostem ali v okoljih, ki vključujejo naravo.

Ključni elementi

1. **Telesna pismenost:** temeljne gibalne spretnosti za vse ravni sposobnosti.
2. **Okoljska pismenost:** razumevanje ekosistemov, podnebja in trajnosti.
3. **Povezava z učnim načrtom:** matematika, naravoslovje, jezik ter umetnost skozi gibanje in naravo.
4. **Prilagodljivost:** dejavnosti so prilagojene za vključujoče sodelovanje vseh.

Metodološke smernice

1. Univerzalno oblikovanje za učenje (UDL)

- Več načinov vključevanja (igre, pripovedovanje zgodb, vizualni prikazi).
- Več načinov izražanja (gibanje, risanje, skupinsko delo).
- Več načinov predstavitve (slušno, tipno, vizualno).

2. Strukturirana fleksibilnost

Uporaba jasnih rutin in signalov (barve, simboli), hkrati pa omogočanje izbire pri dejavnostih.

3. Sodelovanje med vrstniki

Povezovanje nevrodivergentnih otrok z vrstniki v sistemu »učnih parov« (buddy sistem).

4. Refleksija in rutina

Vsako srečanje se zaključi s povratnimi informacijami, razmislekom o dejavnostih in kratkim pomirjevalnim ritualom.

Integrirana aktivnost

Integrirana dejavnost združuje akademsko učenje, telesno gibanje ter zelene oziroma okoljske elemente v eni strukturirani učni dejavnosti.

Zakaj uporabljati integrirane dejavnosti?

- Otroci z učnimi težavami imajo koristi od veččutnega učenja (gibanje, zvok, vizualni elementi).
- Telesna dejavnost povečuje pozornost, spomin in motivacijo.
- Učenje v naravnem okolju naredi učne vsebine bolj resnične, konkretne in lažje zapomnljive.

Značilnosti integrirane dejavnosti

- Medpredmetna zasnova (npr. matematika + športna vzgoja + narava).
- Naloge, ki temeljijo na gibanju in podpirajo kognitivne procese.
- Praktične dejavnosti z uporabo naravnih materialov (listi, kamni, palice).
- Vgrajena diferenciacija: vizualna navodila, poenostavljeni koraki, možnost izbire pri sodelovanju.

Primeri sestavnih delov

- Učni cilj (matematični pojem, slovnično pravilo, tema iz ekologije).
- Gibalni element (tek, poskoki, ravnotežje).
- Naravni/okoljski element (prepoznavanje dreves, opazovanje vremena).

Integrirana dejavnost 1 – »Pustolovščina na matematični poti«

Cilj: Učenje osnov aritmetike in geometrije na prostem

Starostna skupina: 7–10 let

Okolje: šolski vrt ali park

Trajanje: 45 minut

Materiali:

- kartice s številkami,
- kreda,
- merilni trak,
- reciklirani predmeti.

Dejavnost:

1. Postavite »matematično pot« z različnimi postajami (npr. »Skoči 5-krat + 2 = ?«).
2. Otroci rešujejo naloge tako, da se premikajo od ene postaje do druge.
3. Za ponazarjanje števil uporabijo telesne gibe (ploski, koraki, poskoki).
4. Vključite tudi okoljske vsebine (npr. preštej drevesa, izmeri liste).

Učni izidi:

- seštevanje in odštevanje skozi gibanje,
- prostorska orientacija,
- razvijanje odnosa do narave.

Integrirana dejavnost 2 – »Zelena slovnična štafeta«

Cilj: Izboljšanje jezikovnih spretnosti skozi športne dejavnosti

Starostna skupina: 8–11 let

Okolje: igrišče ali šolsko športno igrišče

Trajanje: 40 minut

Materiali:

- kartice z besedami,
- barvno označene slovnične oznake,
- košare.

Dejavnost:

1. Otroci v ekipah tečejo po kartice z besedami.
2. Kartice razvrstijo v kategorije: samostalniki, glagoli, pridevniki.
3. Iz besed sestavijo stavke z okoljsko tematiko (npr. »Drevesa rastejo visoko.«).
4. Pogovorijo se o pomenu stavkov, povezanih s trajnostjo.

Prilagoditve:

- za otroke, ki še ne berejo, uporabite slike,
- za otroke z vidnimi težavami zagotovite tipne kartice.

Integrirana dejavnost 3 – »Eko-znanstveni poligon z ovirami«

Cilj: Učenje osnov biologije in ekologije skozi gibanje

Starostna skupina: 9–13 let

Okolje: šolsko dvorišče ali bližnji gozd

Trajanje: 50 minut

Priprava:

Pripravite poligon z ovirami s tematskimi postajami (npr. »Skok fotosinteze«, »Plazenje po živalskem habitatu«).

Naloge:

- izvajanje gibalnih nalog ob odgovarjanju na ekološka vprašanja,
- uporaba namigov iz narave za iskanje naslednje postaje.

Učni izidi:

- izboljššan priklic informacij s pomočjo gibanja,
- kinestetično in izkustveno učenje,
- spoznavanje ekosistemov in biotske raznovrstnosti.

Prehod na učenje na prostem in načrtovanje

Gre za proces premika učnega okolja iz učilnice v zunanje prostore, pri čemer ohranjamo strukturo, varnost in učne cilje.

Zakaj prehod na učenje na prostem?

Zunanje okolje ponuja:

- manj senzorne preobremenjenosti kot učilnica,
- naravne pomirjujoče dražljaje (svetloba, veter, rastline),
- več prostora za učenje skozi gibanje,
- večjo vključenost otrok z učnimi težavami.

Ključni koraki načrtovanja

1. Izbira lokacije

- Varno, znano in dostopno okolje.

2. Priprava

- Vnaprej predstavite pravila s pomočjo vizualnih prikazov (ostani znotraj območja, varno gibanje).
- Določite »delovne vloge« (vodja kolone, pomočnik za naravo) za večjo vključenost.
- Pripravite prenosni »komplet za učenje na prostem« z orodji, prvo pomočjo, vizualnimi pripomočki in senzornimi pripomočki.

3. Struktura srečanja

- uvodni krog (5 minut; namen, ogrevanje, pričakovanja)
- aktivna integrirana učna dejavnost (30–45 minut)
- ohlajanje in refleksija (5 minut)
- naloga za skrb za okolje (zbiranje listov, pregled vrta, zalivanje rastlin)
- eko zgodba ali dnevnik (10 minut; pisanje ali risanje)

4. Podpora učencem z učnimi težavami

- jasne in predvidljive rutine
- senzorne prilagoditve (slušalke za zmanjšanje hrupa, predmeti za sproščanje)
- vizualni urniki in slikovna navodila po korakih

5. Upravljanje tveganj

- Uporaba varnostnih kontrolnih seznamov.
- Razporeditev odraslih prostovoljcev v manjše skupine.
- Priprava na vremenske razmere in senzorne občutljivosti.

Orodja za vključevanje

To so podpore, strategije in viri, ki zagotavljajo, da lahko vsi otroci, tudi tisti z učnimi težavami, dostopajo do dejavnosti, v njih sodelujejo in imajo od njih korist.

Kategorije orodij za vključevanje

A) Senzorne podpore

- teksturni predmeti za tipno učenje
- kartice z vizualnimi namigi (barve, oblike, ikone)
- možnosti za zmanjšanje hrupa
- prostori za odmor (miren kotiček na prostem)

B) Komunikacijske podpore

- PECS – sistem komunikacije z izmenjavo slik (Picture Exchange Communication System),
- navodila, ki temeljijo na gestah
- barvno označena navodila
- sistem »učnega para«, kjer vrstnik pomaga razložiti korake

C) Fizične podpore

- prilagojene možnosti gibanja
- večja, lažja ali tipna oprema
- mehki ali naravni materiali (vrv, pesek, listje)

Č) Motivacijske in čustvene podpore

- sistemi nagrajevanja z ekološko tematiko
- socialne zgodbe (preprosti ilustrirani scenariji)
- naravne maskote (npr. liki kot je »zelena varuhinja sova«)
- predvidljive rutine za zmanjševanje tesnobe

Sodelovanje

- V načrtovanje vključite terapevte, specialne pedagoge in družine.
- Spodbujajte projekte na prostem za starše in otroke (npr. sajenje dreves).

Zakaj so pomembna?

- Omogočajo otrokom z učnimi težavami dostop do vsebin brez frustracij.
- Zmanjšujejo vedenjske težave.
- Izboljšujejo sodelovanje, samozavest, timsko delo ter občutek veselja.

Zaključek in viri

Povzetek koristi

- Izboljšuje telesni in akademski razvoj.
- Podpira vključujoče in diferencirano poučevanje.
- Razvija okoljsko ozaveščenost.
- Spodbuja močnejše povezave med učitelji, učenci, družinami in skupnostjo.

Predlagani viri

- ***Teaching Green: The Elementary Years* – Tim Grant**
- **Forest School Association (Združeno kraljestvo)**
- **Special Olympics Unified PE**
- **National Association for Sport and Physical Education (NASPE)**

Priloge

- Predloga za načrt dejavnosti
- Dnevni načrtovalni list
- Kontrolni seznam za ocenjevanje vključujočega sodelovanja
- Primeri dejavnosti iz partnerskih držav

1. Predloga dejavnosti: »Eko-matematični ristanc«

Naslov: Eko-matematični ristanc

Predmetno področje: Matematika (seštevanje in množenje)

Ciljna starost: 6–9 let

Trajanje: 30 minut

Okolje: igrišče ali zunanja tlakovana površina

Cilji

- Vaditi osnovno seštevanje in množenje.
- Razvijati motorično koordinacijo in ravnotežje.
- Spodbujati okoljsko ozaveščenost skozi igro.

Potrebni materiali

- kreda
- ploščice ali laminirane kartice s številkami
- reciklirani materiali (npr. zamaški plastenk, listi)
- piščalka ali zvonček (za prehode med dejavnostmi)

Navodila

1. Na tla narišite polje za ristanc s številkami (1–12).
2. Pripravite matematična vprašanja z okoljsko tematiko (npr. »Če vsak dan posadiš 2 drevesi 3 dni zapored, koliko dreves posadiš?«).
3. Otroci po rešitvi naloge skočijo na polje s pravilnim odgovorom.
4. Dodajte okoljske izzive: »Do odgovora skoči kot žaba« ali »Položi zamašek ob pravilno številko.«

Prilagoditve

- Namesto skakanja lahko otrok sedi in pokaže na odgovor.
- Uporabite večje vizualne prikaze za otroke s slabšim vidom.
- Otroka lahko povežete z vrstnikom za pomoč.

Refleksija

- Skupinski pogovor: »Kaj ste se danes naučili?«
- Otroci lahko narišejo ali napišejo svoj najljubši del dejavnosti.

2. Dnevni načrt za učenje v naravi

Čas	Aktivnost	Cilj	Materiali	Prilagoditve za učence s primanjkljaji (LD)
09:00	Krog dobrodošlice in čuječe dihanje	Ustvarjanje vzdušja, uravnavanje čustev	Podloga za jogo, kartice čustev	Vizualne kartice čustev, vodnik za dihanje
09:15	Eko-matematični ristanec	Matematične spretnosti skozi gibanje	Kreda, številčne kartice	Uporaba vizualnih pripomočkov, dovoljena alternativna gibanja
10:00	Sprehod v naravo – štetje listov	Opazovanje, štetje, raziskovanje narave	Vodnik za prepoznavanje listov, vrečke	Taktilno raziskovanje, voden sprehod
10:45	Malica in družabni krog	Socialno povezovanje	Voda, zdravi prigrizki	Strukturirana interakcija med vrstniki
11:15	Umetnost iz narave	Ustvarjalnost, fino-motorične spretnosti	Listi, palčke, lepilo	Večja orodja, senzorno prijazne možnosti
12:00	Refleksija in dnevnik	Jezikovni razvoj in izražanje čustev	Dnevniki o naravi, voščenske	Risanje namesto pisanja

3. Kontrolni seznam za oceno vključujočega sodelovanja

Datum: _____

Ime otroka: _____

Aktivnost: _____

Opazovalec: _____

Kazalnik	Da	Delno	Ne	Opombe / komentarji
Otrok se je dejavnosti udeležil prostovoljno.	☐	☐	☐	
Sposoben je bil slediti navodilom z/ali brez pomoči.	☐	☐	☐	
Sodeloval je s sovrstniki na sodelovalen način.	☐	☐	☐	
Pokazal je užitek ali zanimanje.	☐	☐	☐	
Uporabljal je prilagojene materiale ali podporo.	☐	☐	☐	(npr. vizualni pripomočki, pomoč vrstnika)
Pokazal je razumevanje učne vsebine.	☐	☐	☐	(ustno, z gibanjem ali risbo)
Pokazal je skrb ali zavedanje o okolju.	☐	☐	☐	(pobiral smeti, govoril o naravi)

4. Primeri iz partnerskih držav VKLIUČEVANJE ŠPORTA V IZOBRAŽEVALNI PROCES

TREND PRIMA

1. Slovenščina skozi igro med dvema ognjema (“Slovenščina med dvema ognjema”)

Razred / predmet:

Slovenščina

Opis (razširjen, podroben, v celoti ponovljiv):

Ta praksa preoblikuje tradicionalno športno igro »med dvema ognjema« v dinamično učno dejavnost za učenje slovenščine. Namenjena je temu, da jezikovno znanje postane »uporabno« v hitrem, gibalnem okolju, s čimer se povečata motivacija in pomnjenje.

1. Priprava učne ure

- Učitelj izbere ali pripravi vprašanja iz slovenščine glede na trenutne učne cilje. Ta lahko vključujejo:
 - prepoznavanje besednih vrst,
 - analizo stavčne zgradbe,
 - razlago literarnih pojmov,
 - obnavljanje prebranega gradiva,
 - pravopisne in besedilne naloge.
- Zahtevnost vprašanj se prilagaja glede na snov, ki so jo učenci nedavno obravnavali.
- Pravila se pripravijo v sodelovanju z učenci, kar poveča njihovo vključenost in občutek soudeležbe.

2. Organizacija igre

- Razred se premakne v telovadnico ali na zunanje igrišče.
- Učenci se razdelijo v dve ekipi, ki stojita na nasprotnih polovicah igralnega prostora.
- Za varnost se uporablja mehka žoga.

- Učitelj razloži posebno pravilo: »**znanje te ščiti**«.

3. Potek igre z vključevanjem znanja

- Ekipi skušata zadeti igralce na nasprotni strani tako kot pri klasični različici igre.
- Ko je učenec zadet:
 1. Se ustavi in ostane na mestu.
 2. Učitelj mu takoj postavi vprašanje iz slovenščine.
 3. Učenec mora hitro odgovoriti (razmišljanje pod blagim pritiskom spodbuja aktivnost).
- **Pravilen odgovor:**
 - Učenec ostane v igri, simbolično »si reši življenje«.
 - Takoj se vrne v igro.
- **Nepravilen odgovor:**
 - Učenec začasno ali trajno zapusti igrišče (glede na vnaprej dogovorjena pravila).

To ustvari neposredno in zapomnljivo povezavo med znanjem in »preživetjem«, kar učence motivira in zabava.

4. Vključevanje vseh učencev

- Učenci, ki ne morejo fizično sodelovati, so vključeni z drugimi aktivnimi vlogami:
 - postavljajo vprašanja sošolcem,
 - preverjajo odgovore,
 - vodijo rezultat ali »življenja«.
- Te vloge zagotavljajo, da vsak učenec, ne glede na telesne zmožnosti, smiselno prispeva k učnemu procesu.

5. Refleksija po igri

- Po koncu igre se razred vrne v učilnico ali se skupaj usede na igrišču.
- Učitelj izpostavi tipične napake ali posebej dobre odgovore.
- Učenci razpravljajo o:
 - tem, katera vprašanja so bila najtežja,
 - kako je gibanje vplivalo na njihovo razmišljanje,
 - katere strategije so jim pomagale do uspeha.
- Ta refleksija poveže gibalno izkušnjo z učnimi cilji in utrdi znanje.

6. Zabeleženi pedagoški učinki

Učitelji so opazili, da:

- so bili učenci bistveno bolj vključeni, tudi v »težjih« delih dneva, kot so zadnje šolske ure.

- kombinacija gibanja in razmišljanja izboljša pomnjenje.
- so se učenci, ki sicer pri pouku ne sodelujejo pogosto, bolj aktivno vključili.
- se je izboljšalo socialno vzdušje — smeh, sodelovanje in skupni izzivi so okrepili odnose v razredu.
- so učenci doživeli občutek kompetentnosti: njihovo znanje je imelo takojšnjo vrednost, kar je povečalo samozavest in notranjo motivacijo.

Vir:

Nataša Muršec, Osnovna šola Trnovo

Članki, objavljeni na SrednjeŠole.si:

- <https://srednjesole.aktualno.si/prispevek/z-gibanjem-do-znanja-1-del/>
- <https://srednjesole.aktualno.si/prispevek/z-gibanjem-do-znanja-2-del/>

2. Knock-out z vprašanji iz slovenščine (“Knock-out z vprašanji iz slovenščine”)

Razred / predmet:

Slovenščina

Opis (razširjen, podroben, ponovljiv):

Ta praksa prilagaja priljubljeno košarkarsko izločevalno igro »knock-out« za učenje slovenščine.

1. Priprava

- Učitelj pripravi seznam vprašanj iz slovenščine, na primer:
 - prepoznavanje vrst povedi,
 - poimenovanje literarnih obdobij,
 - razlikovanje besednih vrst,
 - določanje pesniških sredstev.
- Učenci se postavijo v vrsto, vsak čaka na svoj poskus.

2. Pravila igre

- Prva dva učenca v vrsti dobita vsak svojo košarkarsko žogo.
- Prvi igralec vrže na koš; takoj ko vrže, lahko vrže tudi drugi igralec.
- Če drugi igralec zadene pred prvim, bi bil prvi igralec po običajnih pravilih izločen.

3. Vključevanje znanja

- Namesto takojšnje izločitve »poraženi« igralec dobi vprašanje iz slovenščine.
- Če odgovori pravilno, ostane v igri.
- Če odgovori napačno, izpade iz igre kot pri klasični različici.
- To ustvarja močno motivacijo: učenci vedo, da jih znanje lahko »reši«.

4. Vključevanje vseh učencev

- Učenci, ki ne morejo sodelovati fizično, prevzamejo druge vloge:
 - sodniki,
 - bralci vprašanj,
 - preverjevalci pravilnosti odgovorov.
- Tako je zagotovljena vključenost celotnega razreda.

5. Izobraževalna vrednost

- Učenci so zelo motivirani zaradi kombinacije tekmovanja in znanja.
- Razmišljajo ne le pri metu na koš, temveč tudi med opazovanjem, saj želijo poznati odgovore.
- Učitelj poroča o visoki vključenosti, boljšem pomnjenju in večjem sodelovanju med učenci.
- Dejavnost je mogoče prilagoditi katerikoli jezikovni vsebini, ki se trenutno obravnava.

Vir:

Nataša Muršec, Osnovna šola Trnovo

Članki, objavljeni na SrednjeŠole.si:

- <https://srednjesole.aktualno.si/prispevek/z-gibanjem-do-znanja-2-del/>

3. Pantomima za utrjevanje slovenščine (“Pantomima za utrjevanje slovenščine”)

Razred / predmet:

Slovenščina

Opis (razširjen, podroben, ponovljiv):

Ta metoda uporablja pantomimo (igra ugibanja) v učilnici, kadar vremenske razmere ne omogočajo gibalnih dejavnosti na prostem.

1. Priprava

- Učitelj na majhne listke napiše izraze ali pojme iz slovenščine, na primer:
 - literarne pojme,
 - slovnične izraze,
 - besedišče.
- Listki se položijo v posodo.

2. Potek dejavnosti

- En učenec izžreba listek.
- Pojem mora prikazati samo z gibi, gestami in obrazno mimiko (brez govorjenja).
- Sošolci ugibajo, za kateri pojem gre.

3. Izmenjava vlog

- Učenec, ki pravilno ugane, postane naslednji izvajalec, ali
- izvajalec sam izbere naslednjega učenca.

4. Zakaj je metoda učinkovita?

- Tudi abstraktne jezikovne pojme je treba pretvoriti v vizualno in telesno obliko, kar pogloblja razumevanje.
- Učilnica postane živahna in energična, hkrati pa dejavnost zahteva zbranost in natančno opazovanje.
- Učenci sodelujejo, razpravljajo in se učijo iz interpretacij drug drugega.
- Dejavnost spodbuja ustvarjalnost in različne načine učenja (gibalni, vizualni, socialni).

5. Kdaj jo uporabimo?

- Predvsem, kadar vreme ne omogoča dejavnosti na prostem.
- Primerna je za manjše notranje prostore, saj zahteva malo gibanja, a ohranja telesno aktivnost.

Vir:

Nataša Muršec, Osnovna šola Trnovo

Članki, objavljeni na SrednjeŠole.si:

- <https://srednjesole.aktualno.si/prispevek/z-gibanjem-do-znanja-3-del/>

4. Igra Dan–Noč za besedne vrste (“Dan–Noč: besedne vrste v gibanju”)

Razred / predmet:

Slovenščina

Opis (razširjen, podroben, ponovljiv):

Ta praksa prilagaja otroško igro »Dan–Noč« za hitro prepoznavanje jezikovnih kategorij, predvsem besednih vrst.

1. Priprava

- Učitelj izbere kategorije, ki jih razred trenutno obravnava, npr.:
 - samostalniki proti glagolom,
 - vezniki proti predlogom,
 - polnopomenske besede proti nepolnopomenskim.
- Učenci stojijo v prostem prostoru (učilnica, hodnik, telovadnica).

2. Pravila

- Učitelj pove besedo.
- Učenci morajo vstati ali sestiti, glede na to, v katero kategorijo beseda spada.

Primer pravila:

- vstani = samostalnik,
- sedi = glagol.

3. Različica

Učitelj lahko uporablja tudi pare podobnih besed, npr.:

- *za* (predlog),
- *ter* (veznik).

Učenci se odzovejo glede na dogovorjeno pravilo (npr. sedijo pri predlogih, stojijo pri veznikih).

4. Izločanje

- Učenec, ki naredi napako, izpade.
- Po želji lahko učitelj omogoči vrnitev v igro z dodatnim vprašanjem, podobno kot pri drugih igrar, vendar članek večinoma opisuje izločanje.

5. Opaženi učni učinki

- Zelo hiter tempo → učence sili k hitremu priklicu znanja.
- Primerno za utrjevanje besednih vrst in nepolnopomenskih besed.
- Ne zahteva veliko opreme ali prostora — izvedljiva v skoraj vsaki učilnici.
- Zabavna igra, ki pomaga ohranjati pozornost, zlasti ko so učenci utrujeni ali manj zbrani.

Vir:

Nataša Muršec, Osnovna šola Trnovo

Članki, objavljeni na SrednjeŠole.si:

- <https://srednjesole.aktualno.si/profesoriji/z-gibanjem-do-znanja-4-del/>

OSNOVNA ŠOLA KORENA

Angleščina skozi gibanje

Cilji – angleščina

- Učenci znajo šteti do deset in prepoznajo števila do deset v govornih in pisnih oblikah.
- Učenci razumejo preprosta angleška navodila, podprta z gestami, vizualnimi pripomočki in demonstracijo.
- Postopno razvijajo pasivni in aktivni besedni zaklad, povezan z gibanjem, štetjem, deli telesa in osnovnimi navodili.
- Povezujejo angleške besede s pomenom preko ponavljajočih se gibalnih praks.
- Pridobivajo samozavest pri poslušanju in uporabi tujega jezika v igri, ne stresnem okolju.

Za učence s posebnimi potrebami:

- Prepoznavajo števila s pomočjo več čutnih gradiv (kartice z velikim tiskom, tipna števila, barvna števila).
- Sledijo poenostavljenim ali individualno prilagojenim navodilom (npr. enostopenjska navodila).
- Razumevanje izražajo na različne načine: kazanje, izbira, pogled, uporaba nadomestne komunikacije (AAC).

Cilji – športna vzgoja

- Razvijajo vzdržljivost, koordinacijo, ravnotežje in hitrost skozi strukturirano igro.
- Izvajajo naravne oblike gibanja: tek, plazenje, skakanje, hoja, kotaljenje.
- Pravilno izvajajo izbrane gimnastične in gibalne naloge.
- Krepijo orientacijo v prostoru, ritem in zavedanje telesa.
- Spodbujajo sodelovanje, izmenjavo vlog in timsko delo.
- Spoštujejo pravila in sprejemajo rezultate igre.

Za učence s posebnimi potrebami:

- Prilagoditev nalog glede na gibalne sposobnosti (npr. hoja namesto teka).
- Uporaba alternativnih gibov (npr. kotaljenje žoge).
- Razvoj fine in grobe motorike.
- Doživljanje uspeha ob dosegljivih ciljih.

Namen učenja

- Doživljanje učenja angleščine skozi gibanje, igro, ritem in ponavljanje.
- Razvoj natančnega štetja ob gibanju.
- Krepitev sodelovanja in reševanja problemov v skupini.
- Povečanje motivacije in veselja do učenja.
- Spodbujanje naravnega poslušanja tujega jezika.
- Zagotavljanje vključujočega učenja za vse učence.

Kriteriji uspešnosti – angleščina

- Učenec šteje od ena do deset v pravilnem zaporedju.
- Prepozna ali poimenuje število.
- Razume in sledi preprostim navodilom.

Prilagoditve:

- Kaže ali izbere pravilno kartico.
- Poskuša govoriti ali uporablja AAC.

Kriteriji uspešnosti – športna vzgoja

- Sodeluje v igrah in sledi pravilom.
- Sodeluje v skupini.
- Izvaja naloge primerno starosti.

Prilagoditve:

- Sodeluje s prilagojenimi gibi.
- Izvaja naloge s pomočjo.

Skupni kriteriji

- Učenec šteje v angleščini med gibanjem.
- Izvede nalogo z ustreznim številom ponovitev.

Prilagoditve:

- Šteje na sebi primeren način.
- Izvede manj ponovitev po potrebi.

OPIS DEJAVNOSTI

1. Uvod (5 minut)

Pesem za pozdrav

Učenci se pozdravijo s preprosto angleško pesmijo.

2. Osrednji del (30 minut)

1. dejavnost: Lovljenje (Zamrznjeni in odgovori)

- Ob dotiku učenec »zamrzne«.
- Reši se s pravilnim poimenovanjem števila.

Prilagoditve: hoja, kazanje, AAC, več časa.

2. dejavnost: Gimnastične vaje in štetje

- Učenci izvajajo vaje in štejejo do 10.

3. dejavnost: Ustavi se v krogu

- Ob pisku izvedejo nalogo v obroču.

4. dejavnost: Štafetne igre

- Prenos žog glede na število.

Prilagoditve: kotaljenje, pomoč, delo v paru.

5. dejavnost: Žoga v krogu – sproščanje

Učenci sedijo v krogu in si podajajo žogo z nogami ter hkrati glasno štejejo.

Namen: koordinacija, sproščanje, sodelovanje.

Prilagoditve:

- Učenci si lahko žogo podajajo z rokami namesto z nogami.
- Učenci s slabšo motorično kontrolo lahko žogo le rahlo potisnejo ali se je dotaknejo.
- Učenci na invalidskih vozičkih si žogo podajajo iz naročja v naročje.

3. Zaključek (10 minut)

Dejavnost samoevalvacije

Učenci svoje ime (kartico z imenom) postavijo na tabelo za samoevalvacijo in izberejo trditve glede:

- štetja,
- gibanja,
- sodelovanja,
- poslušanja.

Na kratko razmislijo o tem, kaj jim je bilo lahko in kaj težko.

Prilagoditve:

- Učenci z bralnimi težavami lahko uporabljajo simbole (npr. smeške).
- Učenci s komunikacijskimi težavami lahko kažejo ali izbirajo barvno označene možnosti.
- Učitelj lahko evalvacijo izvede ustno z vsakim učencem posebej.

Primeri samoevalvacije

1. Moje štetje

- Glasno sem štel/-a in pravilno.
- Včasih sem delal/-a napake.
- Štetje mi je povzročalo težave.

2. Moje gibanje

- Vse vaje sem izvedel/-a pravilno.
- Nekatero vajo sem izvedel/-a, druge so bile težje.
- Pri vajah sem imel/-a težave.

3. Moje sodelovanje

- Vedno sem sodeloval/-a in pomagal/-a sošolcem.
- Sodeloval/-a sem, vendar ne vedno.
- Nisem želel/-a sodelovati.

4. Moje poslušanje

- Večino navodil v angleščini sem razumel/-a in vedel/-a, kaj moram narediti.
- Včasih sem razumel/-a, včasih ne; včasih sem moral/-a opazovati druge.
- Navodila so mi bila težko razumljiva; raje bi, da učitelj govori samo slovensko.

SPORT VIV

Aktivnost: »Preberi in teci« – štafetna igra branja in gibanja

Navdih in umeščenost na Hrvaškem:

Aktivnost združuje razvoj bralne pismenosti v razredu s pomočjo telesne dejavnosti ter izhaja iz pristopa **Univerzalne športne šole**, ki ga spodbuja Hrvaška zveza šolskega športa. Program je namenjen razvoju temeljnih gibalnih spretnosti pri učencih od 1. do 4. razreda osnovne šole po vsej Hrvaški.

<https://skolski-sport.hr/projekti/univerzalna-sportska-skola/>

Aktivnost sledi poudarku hrvaškega sistema šolskega športa na **razvoju osnovnih športnih spretnosti in široki vključenosti učencev v različne športne dejavnosti**, pri čemer se ta načela prenašajo v šolske vsebine ter podpirajo utrjevanje temeljnih učnih vsebin.

Ciljna skupina:

Otroci, stari **6–10 let** (aktivnost je prilagodljiva tudi za starost **11–13 let**); vključuje tudi učence s **specifičnimi učnimi težavami**.

Trajanje:

35–45 minut.

Velikost skupine:

En razred (**18–26 učencev**), razdeljen v **4–6 ekip**.

Prostor:

Šolska telovadnica ali igrišče (**najmanj 20 × 10 m**).

Oprema

- 24–40 plastificiranih kartic s **fonemi ali besedami** (npr. črke, zlogi, pogoste besede),
- 6 stožcev, 6 obročev, lepilni trak,
- podloge za pisanje, svinčniki, velik plakat,
- po želji: slikovna podpora za ključne besede; štoparica.

Učni cilji

Pismenost:

- dekodiranje in sestavljanje besed ali povedi v skladu s tedenskim naborom glasov oziroma pogostih besed.

Športna vzgoja:

- razvoj agilnosti, pospeševanja in zaustavljanja ter prostorske orientacije;
- spodbujanje poštene igre.

Socialno-čustveno področje:

- sodelovanje v skupini, izmenjavanje vloge (čakanje na vrsto) in medsebojna spodbuda.

Priprava (5–7 minut)

Označite **startno črto**. Na razdalji **10–15 m** postavite **postajo s karticami** (obroč) za vsako ekipo. Na startu pripravite **eno magnetno tablo za vsako ekipo** (plakadni list + podloga za pisanje).

V vsak obroč položite **en komplet premešanih kartic** (črke, zlogi, besede, ločila).

Potek aktivnosti (štafetni krogi, 20–25 minut)

Krog A: Sestavi besedo

Prvi tekač steče do obroča, izbere **kartico s črko**, ki ustreza učiteljevemu navodilu (npr. sestavi besedo »MAČKA«), se vrne na start in se dotakne naslednjega tekača, ki nadaljuje nalogo. Postopek se ponavlja, dokler ekipa na magnetni tabli ne sestavi celotne besede.

Krog B: Sestavljanje povedi

Naloga se nadgradi tako, da učenci **povežejo dva samostalnika in glagol** (s pomočjo slikovnih namigov).

Krog C (medpredmetna povezava z matematiko za starost 9–13 let):

Gibalne besedilne naloge – ekipe prinašajo **kartice s številkami in matematičnimi operacijami**, da sestavijo enačbo, ki jo učitelj prebere na glas.

Med posameznimi krogi ekipe **skupaj na glas preberejo** sestavljeno besedo ali poved.

Diferenciacija in podpora za učence s specifičnimi učnimi težavami

- **Vizualni urnik** treh krogov; barvno označene ekipe in kartice.
- **Izbirna tabla** pri obroču (tri slikovne možnosti za vsako nalogo).

- **Sistem sodelovanja v paru** oziroma **vrstniški zapisovalec** za učence z disleksijo ali disgrafijo.
- **Skrajšana razdalja** ali možnost hoje; za učence z izzivi na področju motoričnega načrtovanja lahko namesto teka uporabimo **hojo po ravnotežni črti**.
- **AAC-prilagojeno**: kartice za izmenjavo slik za osnovni besednjak (npr. »pojdi«, »konec«).
- **Podpora izvršilnim funkcijam**: vsak učenec ima **kartico z vlogo** (tekač, izbiralec kartice, postavljaliec, preverjevalec).

Vrednotenje (5–8 minut)

Hitra rubrika ocenjevanja:

- pravilnost sestavljene besede ali povedi (0–2),
- sodelovanje v ekipi (0–2),
- varno gibanje/tek (0–2).

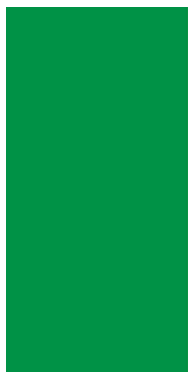
Kratki zapiski o **dekodiranju in fonološkem zavedanju**, ki jih lahko učitelj posreduje **razredniku ali staršem** kot povratno informacijo.

Varnost in organizacija

- **Ogrevanje (2 minuti)**: kroženje v sklepih, mobilizacija gležnjev in kolkov.
- Jasno označene **gibalne poti**; stožci pri obratih; **prehitevanje znotraj obročev ni dovoljeno**.
- **1 odrasla oseba na 10–12 učencev**; pravilo zaustavitve aktivnosti ob **pisku piščalke**.
- **Prostor za hidracijo in kratek počitek**, po potrebi tudi **stol za umirjanje** in **slušalke za zmanjšanje hrupa**.

Vir: sportokracija.com - Univerzalna sportska šola NK Pomorac 1921 - Sportokracija

CUS PALERMO

Aktivnost: »Štafeta spretnosti«

Opis

Učenci, razdeljeni v ekipe, sodelujejo v **štafetni igri**, ki vključuje več postaj. Na vsaki postaji izvajajo naloge, ki združujejo **gibalne in kognitivne aktivnosti**.

Potrebni materiali

- stožci
- lahke žoge
- kartice z vprašanji
- štoparica

Razvijanje spretnosti

- gibalno motorična koordinacija
- reševanje problemov
- sodelovanje

Okolje

- park
- šolski vrt
- šolska telovadnica

Podroben opis aktivnosti

Pripravite 4 postaje:

Postaja A – Ravnotežje in logika

Učenec hodi po ravni črti, pri tem pa na glavi ohranja **vrečko s fižolom ali drug podoben predmet**. Ko pride do cilja, reši **kratko logično uganko**.

Postaja B – Koordinacija in angleščina

Učenec **10-krat odbije žogo**, nato pa iz raztresenih besed sestavi **slovnično pravilno poved**.

Postaja C – Hitrost in naravoslovje

Učenec opravi **mini slalom med stožci**, nato odgovori na **vprašanje o delovanju telesa med telesnim naporom**.

Postaja D – Met na cilj in državlјanska vzgoja

Učenec z **mehko žogo zadene tarčo**, nato izbere kartico s temo, povezano z **medsebojnim sobivanjem** ter predlaga **pravilo za razred**.

Zaključek aktivnosti

Vsaka ekipa poskuša **opraviti celoten poligon v najkrajšem možnem času**, vendar **končni rezultat bolj temelji na pravilnih odgovorih kot na hitrosti**.

METODOLOGIJA ZELENEGA IZOBRAŽEVANJA

TREND PRIMA

1. EKOŠOLA – celostni sistem okoljske vzgoje na ravni celotne šole

Ekošola je najprepoznavnejši in najbolj razširjen program v Sloveniji za vključevanje **okoljske trajnosti v vsakdanje življenje šole**. Za razliko od posameznih projektov gre za **celovit sistem**, ki s pomočjo **metodologije sedmih korakov** ter nacionalne zbirke praktičnih gradiv postopoma spreminja šolsko kulturo, poučevanje in vsakodnevne rutine.

Cilj programa je razvijati **okoljsko ozaveščene učence**, ki pridobljeno znanje uporabljajo medpredmetno ter delujejo odgovorno tako v šoli kot tudi zunaj nje.

1. Eko ekipa in organizacija šole

Program se začne z oblikovanjem **eko ekipe**, skupine, ki vključuje učitelje, predstavnike učencev, vodstvo šole, tehnično osebje in starše.

Ta skupina predstavlja **osrednje koordinacijsko telo**, ki načrtuje, izvaja in spremlja vse trajnostne dejavnosti na šoli. Sestanki potekajo redno (pogosto mesečno) in se dokumentirajo zaradi preglednosti in odgovornosti.

Učenci aktivno sodelujejo kot **eko-nadzorniki** za področja energije, vode in ravnanja z odpadki, učitelji pa jih pri tem usmerjajo ter rezultate vključujejo v učni proces. Dejavnosti ekipe so v šoli pogosto predstavljene na **eko oglasni deski**, kjer so objavljeni dosežki, grafi in obvestila, kar spodbuja sodelovanje celotne šolske skupnosti.

2. Okoljski pregled (izhodiščna analiza)

Okoljski pregled predstavlja podatkovno podlago za načrtovanje letnih dejavnosti. Učenci pri tem:

- merijo količino šolskih odpadkov,
- spremljajo porabo vode in energije,
- opazujejo biotsko raznovrstnost na šolskem območju,

- analizirajo načine prihoda v šolo (npr. peš, kolo, avtomobil),
- ocenjujejo količino zavržene hrane v šolski kuhinji.

Opazovanja zapisujejo, tehtajo odpadke, beležijo odčitke merilnikov ter izvajajo ankete med učenci in zaposlenimi. Zbrani podatki se analizirajo, da se določijo ključna področja za izboljšave, na primer **prekomerna uporaba plastike za enkratno uporabo, visoka poraba energije ali nizka biotska raznovrstnost**.

Program Ekošola zagotavlja **standardizirane predloge, delovne liste in priročnike**, ki omogočajo, da je ocenjevanje enotno in ponovljivo v različnih šolah.

3. Letni eko akcijski načrt

Na podlagi okoljskega pregleda eko ekipa pripravi **letni eko akcijski načrt**. Ta vključuje:

- jasno določene cilje z merljivimi kazalniki,
- razdelitev odgovornosti,
- opredelitev potrebnih materialov,
- povezavo posameznih dejavnosti z učnimi cilji kurikulumu.

Načrt vključuje tako **učne dejavnosti v razredu** kot tudi **šolske projekte**. Primeri ciljev so zmanjšanje količine zavržene hrane za 30 %, sajenje dreves ali uvedba ukrepov za varčevanje z energijo.

Naloge so razdeljene med učence in učitelje, kar spodbuja **občutek odgovornosti in lastništva nad projektom**. Načrt vsebuje tudi časovni okvir in načine evalvacije, kar omogoča stalno spremljanje napredka skozi šolsko leto.

4. Vključevanje trajnosti v učni načrt

Trajnostne vsebine se vključujejo **medpredmetno**.

- Pri **slovenščini** učenci pišejo eko zgodbe, sodelujejo v razpravah ali pripravljajo okoljske članke.
- Pri **matematici** analizirajo podatke iz analiz odpadkov ali izračunavajo prihranke energije in vode.
- Pri **naravoslovju in biologiji** raziskujejo kompostiranje, analizirajo prst ali preučujejo biotsko raznovrstnost.
- Pri **likovni umetnosti** ustvarjajo izdelke iz ponovno uporabljenih materialov, plakate ali land-art projekte.
- Pri **tehniki in tehnologiji** lahko izdelujejo ptičje hišice ali preproste sisteme za ločevanje odpadkov.

Takšen **medpredmetni pristop** omogoča, da okoljsko znanje postane hkrati **teoretično in praktično**, saj se pojmi utrjujejo v različnih učnih kontekstih.

5. Praktične šolske dejavnosti

Šole izvajajo številne **praktične projekte**, ki trajnost približajo vsakodnevnomu življenju. Primeri vključujejo:

- šolske vrtove,
- kompostnike,
- območja za biotsko raznovrstnost (npr. hoteli za žuželke, opráševalne površine),
- sisteme za spremljanje porabe energije.

Učenci pogosto vodijo pobude, kot so **dnevi kosila brez odpadkov**, **teden brez plastike** ali **izmenjava oblačil**. S sodelovanjem pri teh projektih povezujejo abstraktne koncepte z **dejanskimi okoljskimi učinki**, hkrati pa razvijajo odgovornost, timsko delo in sposobnost reševanja problemov.

6. Spremljanje, dokumentiranje in evalvacija

Spremljanje poteka **neprekinjeno in sistematično**. Učenci vodijo evidence ter pripravljajo grafične prikaze porabe energije, vode in količine odpadkov. Razredi mesečno spremljajo napredek, rezultati pa so javno prikazani, kar spodbuja motivacijo.

Ob koncu leta eko ekipa pripravi **evalvacijsko poročilo**, ki vključuje merljive rezultate, kot so zmanjšanje količine mešanih odpadkov, več recikliranja, prihranki energije ali širjenje zelenih površin. Ta proces omogoča šoli, da **oceni napredek in izboljša strategije za naslednja leta**.

7. Sodelovanje s skupnostjo in eko kodeks

Pomemben del programa je **vključevanje lokalne skupnosti**. Šole sodelujejo z:

- komunalnimi podjetji,
- okoljskimi nevladnimi organizacijami,
- občinami,
- lokalnimi kmeti.

Učenci organizirajo **eko sejme**, **razstave**, **delavnice** in **ozaveščevalne kampanje** za starše in širšo skupnost.

Program se zaključi z oblikovanjem **eko kodeksa**, kratke izjave, ki jo oblikujejo učenci in odraža vrednote trajnosti na šoli. Kodeks je izobešen v učilnicah in hodnikih ter utrjuje kulturo okoljske odgovornosti.

Opombe za prenos v druge šole

Zaradi **strukturirane metodologije, dostopnih gradiv in nacionalne podporne mreže** je program Ekošola mogoče izvajati v katerikoli šoli ali vrtcu. Njegov medpredmetni pristop omogoča prilagoditev različnim starostnim skupinam in velikosti šol, dokumentirane dobre prakse pa predstavljajo praktično podporo učiteljem in vodstvu šol.

Viri:

<https://ekosola.si/predstavitev-ekosole/sedem-korakov/>

<https://arhiv.ekosola.si/>

2. Inštitut za gozdno pedagogiko – model gozdnega učenja

Inštitut za gozdno pedagogiko razvija strukturiran model **izkustvenega učenja na prostem**, pri katerem gozdovi in naravno okolje služijo kot stalni učni prostor. Model se pogosto uporablja v slovenskih vrtcih in šolah ter spodbuja razvoj **kognitivnih, telesnih, socialnih in čustvenih spretnosti**, hkrati pa krepi **ekološko pismenost**.

1. Organizacija in varnost

Šole oblikujejo **ekipo za gozdno učenje**, ki vključuje učitelje, vodstvo šole in predstavnike staršev. Ekipa izbere **varno gozdno območje** v bližini šole ali dostopno s kratkim prevozom ter pripravi urnik **tedenskih ali dvotedenskih gozdnih dni**.

Določijo se jasna pravila vedenja in varnosti: označijo se meje območja, uvede sistem parov (buddy system) in pripravijo **postopki v nujnih primerih**. Za dejavnosti se pripravijo osnovni materiali, kot so vrvi, ponjave in komplet prve pomoči.

2. Usposabljanje in podpora učiteljem

Strokovno usposabljanje je ključnega pomena. Učitelji se naučijo:

- vodenja skupin v naravnem okolju,
- ocenjevanja tveganja,
- načrtovanja raziskovalnih in tematskih dejavnosti,
- povezovanja dejavnosti z učnimi cilji nacionalnega kurikulumu.

Usposabljanje poudarja uporabo **naravnih materialov, opazovanje, refleksijo, raziskovanje na pobudo otrok** ter razvojno ustrezne pedagoške pristope.

Inštitut zagotavlja **priročnike, kartice dejavnosti, dnevnike in kontrolne sezname**, ki omogočajo sistematično izvajanje programa.

3. Struktura gozdnih dni

Gozdni dnevi imajo **jasno strukturo**, ki spodbuja učenje in aktivno sodelovanje:

1. **Uvodni krog** – predstavitev teme dneva in senzorično ogrevanje.
2. **Vodeni raziskovalni sprehod** – opazovanje rastlin, živali, sledi in naravnih pojavov.
3. **Postaje z dejavnostmi** – naloge, povezane z različnimi šolskimi predmeti.
4. **Prosta igra** – spodbuja ustvarjalnost, sodelovanje in reševanje problemov.
5. **Refleksijski krog** – učenci delijo opažanja in dokumentirajo svoja odkritja.

Takšna struktura spodbuja **samostojnost, radovednost in povezanost z naravo**.

4. Povezovanje z učnim načrtom

Gozdna pedagogika omogoča naravno **medpredmetno povezovanje**:

- **slovenščina**: ustvarjanje zgodb iz naravnih predmetov, zapis refleksij, širjenje besedišča;
- **matematika**: merjenje senc dreves, štetje naravnih elementov, oblikovanje geometrijskih likov iz palic;

- **naravoslovje:** opazovanje ekosistemov, spremljanje letnih časov, raziskovanje tal, prepoznavanje vrst;
- **likovna umetnost:** land-art, odtisi tekstur, skulpture iz naravnih materialov;
- **športna vzgoja:** ravnotežje, koordinacija in sodelovalno gibanje na razgibanem terenu.

5. Metodološka orodja in materiali

Inštitut šolam zagotavlja obsežen nabor gradiv, med drugim:

- plastificirane kartice z vrstami rastlin in živali,
- kartice z dejavnostmi za posamezne letne čase,
- kompletne vrvi,
- dnevnike za zapisovanje opazovanj,
- predloge za dokumentiranje,
- obrazce za oceno tveganja,
- razvojne okvirje za različne starosti.

Ta orodja omogočajo učiteljem **strukturirano izvajanje dejavnosti, zagotavljanje varnosti in prilagajanje aktivnosti različnim starostnim skupinam.**

6. Dokumentiranje in komunikacija

Učenje se dokumentira z/s:

- **gozdnimi dnevniki,**
- fotografskimi portfolii,
- sezonskimi opazovalnimi tabelami,
- razstavami v šoli.

Gradiva se delijo s starši in vodstvom šole, s čimer postane učni proces **viden in razumljiv širši skupnosti.** Učitelji lahko na podlagi dokumentacije tudi **vrednotijo napredek učencev in prilagajajo dejavnosti.**

7. Mreža gozdnih šol in vrtcev

Sodelovanje v **nacionalni mreži gozdnih šol in vrtcev** omogoča dostop do:

- skupnih projektov in dejavnosti,
- mentorskih programov,
- strokovnih srečanj in delavnic,
- izmenjave dobrih praks med pedagogi.

Članstvo zagotavlja **upoštevanje kakovostnih standardov**, spodbuja sodelovanje ter podpira trajnostni razvoj gozdne pedagogike.

Opombe za prenos v druge šole

Gozdna pedagogika je **prilagodljiva urbanim in ruralnim šolam**, zahteva relativno malo opreme in omogoča učenje v skupinah različnih starosti. Zaradi strukturirane metodologije, usposabljanj in podpornih gradiv lahko šole **sistematično vključujejo učenje na prostem v učni načrt**.

Vir:

<https://www.gozdna-pedagogika.si/>

OSNOVNA ŠOLA KORENA

JESEN – Opazovalni sprehod

Učni cilji

- Razumeti sezonske spremembe skozi opazovanje in pogovor.
- Naučiti se opisovati in primerjati različne življenjske prostore (polje, gozd, travnik).
- Povezovati živali in rastline z njihovim ustreznim življenjskim okoljem.
- Razvijati čutno zaznavanje (gledanje, poslušanje, dotikanje naravnih predmetov).
- Vaditi spoštljivo vedenje v naravi.

Za učence s posebnimi potrebami:

- Sodelovati pri opazovanju z uporabo veččutnih pripomočkov (dotik, vonj, vizualni pripomočki).
- Doživljati naravo v prilagojenem tempu in z ustrezno podporo pri gibanju.

Učne metode

- **Verbalno-tekstualne metode** – razlaga, pogovor, pripovedovanje, poslušanje, poročanje, grafično delo
- **Branje, pisanje in opazovanje**
- **Demonstracijske in ilustrativne metode** – prikaz ali demonstracija
- **Izkušensko učenje** – igra in praktično delo

OPIS DEJAVNOSTI

1. Motivacijska dejavnost – *Moja skrinja znanja*

Učenci:

- Opazujejo fotografije z jesensko tematiko (listje, gobe, polja, ki postajajo rjava, živali, ki se pripravljajo na zimo).
- Izberejo sliko, ki predstavlja nekaj, kar že poznajo.
- Svojo izbiro označijo tako, da na delovnem listu pobarvajo krog.
- Prostovoljci lahko svoje znanje delijo z razredom.

Prilagoditve za učence

- Zagotovimo fotografije z večjim tiskom ali večjim kontrastom.
- Učencem z okvaro vida ponudimo tipne predmete (prave liste, lubje, semena).
- Učencem, ki slabše slišijo, omogočimo izražanje s kazanjem ali z gestami.

2. Opazovalni sprehod

Učenci:

- Obiščejo bližnja naravna okolja (po možnosti več različnih življenjskih prostorov).
- Opazujejo barve, oblike, naravne materiale in sezonske spremembe.
- Poslušajo zvoke iz narave (veter, šumenje listja, ptičje petje).
- Dobijo delovni list »Lov na zaklad« s slikami predmetov, ki jih morajo poiskati.
- Najdene predmete označijo s kljukico.
- Naberejo **tri odpadle liste**, ki se jim zdijo najbolj zanimivi.
- Na šolskem dvorišču izberejo **eno drevo**, ki ga bodo opazovali skozi celo leto.
- Izbrano drevo narišejo v svoj zvezek.

Prilagoditve

- Tam, kjer je mogoče, izberemo dostopne poti.
- Učenci, ki so gibalno ovirani, lahko uporabljajo pripomočke za gibanje ali sodelujejo s pomočjo vrstnika.
- Učencem ponudimo senzorične alternative:
 - ❖ prepoznavanje predmetov z dotikom,
 - ❖ vonjanje rastlin ali zemlje,
 - ❖ poslušanje zvokov iz narave namesto daljšega gibanja.
- Učenci, ki ne morejo hoditi daljših razdalj, lahko bolj poglobljeno raziskujejo manjše območje.

3. Po sprehodu

- Skupinski pogovor: *Kaj smo videli? Kateri življenjski prostor je bil najbolj zanimiv?*
- Primerjava nabranih listov glede na obliko in barvo.
- Polaganje in stiskanje listov med liste časopisnega papirja za uporabo pri prihodnjih učnih urah.

Prilagoditve

- Učencem s težavami pri fini motoriki pomagamo pri razporejanju listov.
- Učenci s težavami pri komunikaciji lahko uporabljajo slikovne kartice za izražanje svojih opažanj ali izbire.

Co-funded by
the European Union

SPORT VIV

»Eko-orientacija: Mini BioBlitz na šolskem dvorišču / v bližnjem parku«

»Inspiracija za biti fit«

Temelji na dolgoletnem modelu »Šola v naravi« za hrvaške osnovne šole ter na programih izkustvenega učenja na prostem, ki jih uporablja **Outward Bound Croatia** (orientacija, zemljevid in kompas, refleksija). Namen je spodbujanje ekološke ozaveščenosti in prenosljivih življenjskih veščin. Gozdna pedagogika je v hrvaški praksi in partnerstvih vse bolj prisotna.

<https://www.skolskiportal.hr/kolumne/skola-u-prirodi/>

Šola v naravi je prepoznana kot **večdimenzionalni program** (izobraževalni, športno-rekreativni in kulturni), ki ga priporoča ministrstvo. Programi **Outward Bound Croatia** izrecno združujejo orientacijo, veščine bivanja v naravi in ekološko ozaveščenost – prakse, ki jih lahko prilagodite za učence osnovne šole na lokalnem območju.

Trajanje: 90 minut (lahko se podaljša na poldnevni program).

Lokacija: Šolsko dvorišče + bližnja zelena površina (park/arboretum).

Oprema:

- Natisnjen preprost zemljevid območja (ali ročno narisano) s 6–8 kontrolnimi točkami.
- 6–8 plastificiranih kartic z eko-nalogami (ujemanje listov dreves, »poišči razkrojevalca«, »izmeri senco«, »poslušaj in preštej ptice«)
- Podloge za pisanje (clipboard), mehki svinčniki, povečevalna stekla, merilni trak, kompas (po želji).
- Pripomočki za prepoznavanje: listi (kot ključ s slikami) s fotografijami; tipne kartice.
- Velika ponjava ali podloga kot bazni tabor; komplet prve pomoči.
- Po želji: tablice za fotografiranje; posodice za vzorce (samo za nežive najdbe).

Učni cilji

Naravoslovje:

- prepoznati 5 lokalnih vrst ali struktur (oblika listov, lubje, nevretenčarji, sledovi gliv).

Geografija / matematika:

- orientacija na preprostem zemljevidu;
- ocenjevanje razdalj;
- beleženje in štetje biotske raznovrstnosti.

Športna vzgoja:

- enakomerno gibanje, ravnotežje na neravnem terenu, varno prevzemanje tveganja.

Državljska vzgoja:

- skrb za lokalni habitat;
- ravnanje po načelu »ne puščaj sledi« (leave-no-trace).

Priprava v razredu (20 minut, dan prej)

Z učenci:

- Ponovimo obliko listov in pogostih vrst s pomočjo slikovnega ključa; vaja simbolov, uporabljenih na preprostem zemljevidu.
- Oblikujemo pravila in ravnanja v naravi (ostanemo na poteh, opazujemo z očmi in nežnim dotikom, ne trgamo živih rastlin, vse hlode vrnemo na svoje mesto).
- Demonstriramo potek na kontrolni točki (prihod → branje kartice → opazovanje / zapis → kratka refleksija).

Potek dejavnosti na terenu (90 minut)

1. Predstavitvev na začetnem prostoru (10 minut)

- Razdelitev vlog, varnostna navodila, prikaz poti.
- Razdelitev zemljevidov in barvnih trakov.

2. Prvi krog ekip do 3–4 kontrolnih točk (35 minut)

- Učenci se gibljejo v tempu hoje.
- Na vsaki točki eko-naloga združuje opazovanje in gibanje.

Primer:

»**Raztezanje s senco**« – poišči list, večji od svoje roke; obriši njegovo senco; izmeri dolžino sence v korakih.

3. Čustveni premor (5 minut)

- Učenci dobijo zemljevid zvokov, kjer z zaprtimi očmi ugotavljajo zvoke (na list označijo 3 zvoke).

4. Drugi krog do preostalih kontrolnih točk (25 minut)

5. Skupni zaključek in refleksija (15 minut)

- Sedenje na ponjavi.
- Vsak pove en »**vau**« trenutek in eno »**zakaj**« vprašanje.
- Na velikem plakatu zabeležimo število zaznanih vrst.

Primeri EKO-nalog

❖ Ujemanje listov in gibanje

- Ujemanje zbranih odpadlih listov s ključem.
- Za vsak pravilen par je potrebno narediti 5 izpadnih korakov.

❖ Pogled v mikrohabitat (manjše življenjsko okolje)

- Dvigniti suho vejico, prešteti razkrojevalce, enega skicirati.
- Vrniti vejice na mesto.

❖ Postaja odtisov lubja

- Naredi odtis lubja.
- Primerjati vzorce (matematika: kateri ima več »grebenov na cm«).

❖ Sprehod s kompasom

- Obrniti se proti severu, vzhodu, jugu, zahodu.
- Naredi 10 korakov.
- Opazovati razlike v svetlobi ali zemlji.

❖ Obhodi opravevalcev

- Poiskati cvet.
- Šteti obiske opravevalcev v 60 sekundah.

Diferenciacija in podpora za učence z različnimi težavami

- **Uporaba vizualnega in tipnega zemljevida** z ikonami visokega kontrasta; številke kontrolnih točk se ujemajo z barvami trakov.
- **Izbira naloge** na postaji (ena lažja, ena zahtevnejša).
- **Stavčni okvirji** na karticah (*Opazim ... Sprašujem se ... Spominja me na ...*); Različice s simboli.
- **Podpora gibanju**; vrv za skupinsko hojo, pohodne palice; za nekatere skupine manj kontrolnih točk.
- **Senzorična regulacija**; glušniki, kartica za odmor, nadzor odraslega pri izhodiščni točki.

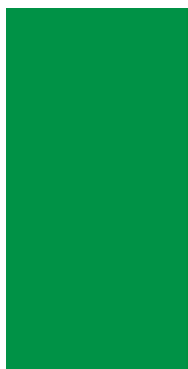
Preverjanje in vrednotenje

- Skupinski sezname vseh zaznanih vrst. Kratek pogovor na izhodiščnem mestu.
- Fotografski dokazi nalog. Možnost izdelave mini plakata v razredu.
- Končna naloga - nalepko postavijo pod:
 - »Znam uporabljati zemljevid.«
 - »Prepoznam 3 vrste.«
 - »Poznam pravilo za varovanje življenjskega okolja.«

Varnost in dovoljenja

- Potrebno je pridobiti soglasje staršev in preveriti pravila parka.
- Ena odrasla oseba na 8–10 učencev; predhodno pregledati pot; sprotna ocena tveganja (vreme, psi, voda).
- Ob vrnitvi s parka higiena rok in opozorilo staršem za pregled morebitnih klopov.

CUS PALERMO

Dejavnost »Učilnica brez sten – raziskovalci ekosistemov«

Izobraževalni cilj

Uporabiti ekološko učno metodologijo, pri kateri učenci prenesejo pojme, pridobljene v učilnici, v resnične situacije v zunanjem okolju.

Priporočena starost 7–14 let

Razvijane spretnosti

- znanstveno opazovanje
- sistemsko razmišljanje
- povezovanje teorije in prakse
- okoljska odgovornost

Okolje:

Park, šolski vrt, mestni gozd, plaža.

Materiali:

- zvezki ali natisnjeni delovni listi,
- svinčniki, barvice,
- povečevalna stekla (po želji) in vrečke za zbiranje odpadkov (za kratko ekološko akcijo).

Podroben opis dejavnosti

1. Priprava v učilnici (15 min)

Učitelj predstavi pojme **ekosistem, prehranjevalna veriga in okoljski kazalniki**.

Učenci dobijo delovni list z nalogami:

- »Poišči proizvajalca, potrošnika in razkrojevalca.«
- »Prepoznaj znak človekovega vpliva.«
- »Nariši ekološko povezavo.«

2. Faza 1: Vodeno raziskovanje na prostem (20–25 min)

- Učenci tiho raziskujejo naravno območje.
- Opazujejo rastline, žuželke, sledi živali in manjša življenjska okolja.
- Delovni list uporabljajo kot vodilo za opazovanje.

3. Faza 2: Zbiranje podatkov in kartiranje (15 min)

- V manjših skupinah narišejo zemljevid ekosistema: kje se nahajajo rastline, žuželke, senčna območja, voda, odpadki itd.
- Sledi razprava o tem, kako posamezni elementi med seboj delujejo in so povezani.

4. Faza 3: Mini ekološka akcija (5–10 min)

- Pobiranje manjših kosov odpadkov, ki jih najdejo na poti.
- Kratka refleksija: »Kako lahko izboljšamo ta ekosistem?«

5. Vrnitev v učilnico (10 min)

- Primerjava med tem, kar so učenci obravnavali pri pouku, in tem, kar so dejansko opazili v naravi.
- Izdelava **razrednega plakata**.

